

**Conceptele-cheie specifice învățământului preșcolar, conform documentelor
curriculare în vigoare (Curriculumul pentru educația timpurie, 2019)**

Concepte-cheie	Definiții și detalii
Intervale de vârstă	Perioade de dezvoltare (0 – 18 luni, 19 – 36 de luni, 37 – 60 de luni și 61 – 72/84 de luni) în funcție de care este abordată evoluția și educația copilului.
Categoriile/Tipurile de activități de învățare	<i>Activități pe domenii experiențiale</i> (care pot fi activități integrate sau pe discipline), <i>Jocuri și activități liber-alese</i> și <i>Activități pentru dezvoltare personală</i> .
Număr de ore pentru activități zilnice; număr de activități dintr-o săptămână	Numărul de ore pentru activități zilnice, precum și numărul de activități dintr-o săptămână desfășurate cu copiii variază în funcție de tipul de program ales de părinți (program normal – 5 ore sau program prelungit/săptămânal – 10 ore) și în funcție de intervalul de vârstă al copiilor.
Jocul	Activitatea fundamentală a copilului, pe care se sprijină toate tipurile de activități de învățare.
Activitățile de învățare	Reprezintă un ansamblu de acțiuni cu caracter planificat, sistematic, metodic, intensiv, organizate și conduse de cadrul didactic, prevăzute în <i>Curriculumul pentru educație timpurie</i> și care conduc la atingerea așteptărilor pe care adulții le au de la copii în această perioadă, ca premise ale competențelor de mai târziu ale tinerilor.
Parteneri educaționali	Sunt reprezentați de triada: cadre didactice, părinți, copii (preșcolari).
Categoriile/Tipurile de activități de învățare	<i>Activități pe domenii experiențiale</i> (care pot fi activități integrate sau pe discipline), <i>Jocuri și activități liber-alese</i> și <i>Activități pentru dezvoltare personală</i> .

<p>Activitățile pe domenii experiențiale - ADE</p>	<p>Constituie activități integrate sau pe discipline, desfășurate cu copiii în cadrul unor proiecte tematice sau în cadrul săptămânilor independente, planificate în funcție de temele mari propuse de curriculum, precum și de nivelul de vârstă și de nevoile și interesele copiilor din grupă.</p> <p>Mijloacele de realizare sunt jocul cu toate valențele și sub toate formele sale (liber, dirijat, inițiat de copii, sau inițiat de cadrul didactic, jocul didactic, logic, de perspicacitate, de creativitate, muzical, de mișcare etc.), povestirea, exercițiile cu material individual, experimentele, construcțiile, lectura după imagini, observarea, convorbirea, povestirile create de copii, memorizările, precum și alte mijloace, specifice didacticii, în funcție de nevoile educaționale ale copiilor preșcolari.</p> <p>Se vor avea în vedere toate domeniile experiențiale și asigurarea unui echilibru în planificarea mijloacelor de realizare a activităților zilnice și săptămânale. Selectarea, structurarea logică a mijloacelor de realizare a acestor activități trebuie să țină cont de tipul de activitate: de comunicare de noi cunoștințe și formare de deprinderi și priceperi, de consolidare / sistematizare a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor, de verificare-evaluare).</p> <p>În cazul activităților integrate, mijloacele de realizare se succed și alternează în funcție de obiectivele de atins, de temă, de alte variabile sau determinanți (vârsta, potențialitățile copiilor).</p>
<p>Jocurile și activitățile libere – ALA</p>	<p>Sunt cele pe care, de regulă, copiii și le aleg și care îi ajută să socializeze în mod progresiv și să se inițieze în cunoașterea lumii fizice, a mediului social și cultural căruia îi aparțin, a matematicii, comunicării, a limbajului citit și scris ș.a.</p> <p>Ele se desfășoară pe grupuri mici, în perechi și chiar individual și pot fi abordate, în manieră integrată, cu activitățile tematice / pe domenii experiențiale și cu activitățile pentru dezvoltare personală.</p>

Centre de interes	Sunt modalități de organizare a preșcolarilor pe grupuri mici, în funcție de interes și se întâlnesc sub denumirile: <i>Biblioteca, Colțul căsuței/Joc de rol, Construcții, Știință, Arte, Nisip și apă</i> și altele.
Jocuri și activități liber-alese	Tema poate fi dată sub o formă generică și comună tuturor centrelor deschise sau se pot stabili teme diferite pentru fiecare centru de activitate, aspect ce rămâne la latitudinea cadrului didactic. În ambele situații, tema și conținutul acestor activități se realizează simultan, corelându-se cu celelalte activități din programul zilei și cu tema proiectului aflat în derulare, având în atenție atingerea obiectivelor planificate.
Joc liber	<p>Timp de aproximativ 30 de minute zilnic, copiii pot să-și aleagă jocul și jucăria preferată, pot să analizeze/exploreze obiecte/mecanisme/fenomene/idei de care se simt atrași, pot comunica și împărtăși impresii cu colegii.</p> <p>Cadrele didactice au ocazia să îi observe atent și să consemneze aspecte ale jocurilor, preferințelor și acțiunilor libere ale copiilor, care să le sprijine atât în procesul de cunoaștere, cât și în cel de modelare sau facilitare a dezvoltării optime a copiilor.</p>
Jocuri și activități alese desfășurate în alte spații decât spațiului obișnuit al grupei (outdoor)	O atenție specială va fi acordată atât organizării și amenajării curții de joc, cât și siguranței pe care o oferă copiilor spațiul respectiv și dotările existente. De asemenea, în funcție de spațiul ales pentru desfășurarea activităților outdoor, care poate fi și în afara instituției (parc, crâng, pădure, pajiște, fermă, gospodăria bunicilor etc.), va fi acordată atenția cuvenită adecvării jocului și explorării la condițiile oferite de acesta.
Activitățile pentru dezvoltare personală – ADP	Activități ce includ rutinele, tranzițiile, o parte a activităților liber-alese din perioada dimineții (când este încurajată explorarea individuală a unui subiect de care este interesat copilul), activitățile de dezvoltare a înclinațiilor personale / predispozițiilor / aptitudinilor din perioada după-amiezii (pentru grupele de program prelungit sau săptămânal – nivel preșcolar), inclusiv activitățile opționale și extrașcolare.

<p>Rutinele</p>	<p>Sunt activitățile-reper după care se derulează întreaga activitate a zilei. Ele acoperă nevoile de bază ale copilului și contribuie la dezvoltarea globală a acestuia. Rutinele înglobează, de fapt, activități de tipul: <i>sosirea copilului, întâlnirea de dimineață, micul dejun, igiena – spălatul și toaleta, masa de prânz, somnul/perioada de relaxare de după-amiază, gustările, plecarea acasă</i> și se disting prin faptul că se repetă zilnic, la intervale aproximativ stabile, cu aproape aceleași conținuturi.</p> <p>La întâlnirea de dimineață, accentul va cădea, printre altele (salutul, mișcările de înviore/ masajul sau mângâierea cu scopul susținerii emoționale – în cazul copiilor foarte mici și în cazul copiilor agitați, triști sau a celor care manifestă această nevoie, efectuarea prezenței, calendarul naturii), în funcție de vârsta copilului, pe: autocunoaștere, empatie, dezvoltarea abilităților de comunicare și de relaționare, luarea deciziilor, încurajarea alegerilor și rezolvarea conflictelor.</p>
<p>Tranzițiile</p>	<p>Reprezintă activități de scurtă durată, care fac <i>trecerea de la momentele de rutină la activități de învățare, de la o activitate de învățare la alta</i>, în diverse momente ale zilei. Mijloacele de realizare ale acestui tip de activitate variază în funcție de vârsta copilului, de contextul momentului și de competențele cadrului didactic. În acest sens, ele pot lua forma unei activități desfășurate în mers ritmat, a unei activități care se desfășoară pe muzică sau în ritmul dat de recitarea unei numărători sau a unei frământări de limbă, a unei activități în care se execută, concomitent cu momentul de tranziție respectiv, un joc cu text și cânt cu anumite mișcări cunoscute deja de copii.</p>
<p>Activitățile desfășurate în perioada după-amiezii</p>	<p>Activități ce includ: activități recuperatorii și ameliorative pe domeniul experiențiale (din categoria/de tipul ADE), activități recreative, de cultivare și dezvoltare a înclinațiilor personale / predispozițiilor / aptitudinilor (din categoria/de tipul ADP) și activități liber-alese.</p> <p>Acestea respectă ritmul propriu de învățare al copilului și aptitudinile individuale și sunt corelate cu tema săptămânală/tema</p>

	<p>proiectului și cu celelalte activități din programul zilei. Se recomandă ca, în cadrul acestor activități, să se valorifice rezultatele evaluărilor periodice și rezultatele evaluărilor secvențiale și consemnările din Caietul de observații/Observator.</p>
<p>Programul anual de studiu pentru nivelul antepreșcolar și pentru nivelul preșcolar</p>	<p>Se va organiza în jurul a șase mari teme (teme de integrare curriculară) <i>Cine sunt/ suntem?, Când, cum și de ce se întâmplă?, Cum este, a fost și va fi aici pe pământ?, Cine și cum planifică/organizează o activitate?, Cum exprimăm ceea ce simțim?</i> și <i>Ce și cum vreau să fiu?</i> (ordinea prezentării nu are o succesiune obligatorie și nu are nicio legătură cu momentul din anul școlar când, pentru o temă sau alta, se pot derula cu copiii, îndeosebi cu preșcolarii, diferite proiecte tematice).</p> <p>Nu este obligatoriu să se parcurgă toate cele șase teme pe parcursul unui an școlar. Cadrul didactic se poate opri la cel puțin 4 teme anuale (pentru nivelul preșcolar), în funcție de nivelul grupei și de dimensiunile de dezvoltare avute în vedere. În situația grupelor cu copii de 5-6 ani se recomandă parcurgerea tuturor celor 6 teme anuale de studiu.</p>
<p>Proiectele/activitățile tematice</p>	<p>Se stabilesc anual, pe grupe de vârstă, pornindu-se de la teme anuale care urmează a se derula cu copiii. Într-un an școlar, la nivelul preșcolar, se pot derula cu copiii maximum 7 proiecte tematice cu o durată maximă de 5 săptămâni/proiect sau un număr mai mare de proiecte de mai mică amploare (ceea ce este recomandat), variind între 1-3 săptămâni, în funcție de complexitatea temei abordate și de interesul copiilor pentru tema respectivă.</p> <p>De asemenea, pot exista și săptămâni în care copiii nu sunt implicați în niciun proiect, dar în care sunt stabilite teme săptămânale independente, de interes pentru ceea ce copiii vor să studieze. Totodată, pot exista și proiecte de o zi (teme concurente) și/sau proiecte transsemestriale.</p>
	<p>În medie, pentru toate cele patru intervale de vârstă, o activitate cu copiii durează între 5 și 30 de minute (de regulă, 5-10 minute la nivel antepreșcolar și până la 35 minute la grupa mare, nivel preșcolar). În</p>

<p>Durata activităților de învățare</p>	<p>funcție de nivelul grupei, de particularitățile individuale ale copiilor din grupă și de specificul situațiilor educative, cadrul didactic va decide care este timpul efectiv necesar pentru desfășurarea fiecărei activități.</p> <p>Activitățile integrate derulate cu copiii preșcolari pot avea o durată care depășește intervalul recomandat, în contextul în care cadrul didactic planifică cu atenție, pe parcursul acestora, momentele de tranziție și rutină.</p>
<p>Programul zilnic</p>	<p>Program cu repere orare, stabilit de Ministerul Educației în procesul de definitivare și aprobare a Programului zilnic din cadrul <i>Regulamentului de ordine interioară</i>, care este consultat de către cadrele didactice.</p>
<p>Activitate sau un moment / secvență de mișcare</p>	<p>În programul zilnic este obligatoriu să existe cel puțin o (<i>joc de mișcare cu text și cânt, activitate de educație fizică, moment de înviorare, întreceri sau trasee sportive, plimbare în aer liber etc.</i>), considerate activități sau momente/secvențe de mișcare</p> <p>Totodată, cadrul didactic va avea în vedere expunerea copiilor la factorii de mediu, ca o condiție pentru menținerea stării de sănătate și de călire a organismului și va scoate copiii în aer liber cel puțin o dată pe zi, indiferent de anotimp (mențiuni clare și explicite legate de acest aspect vor fi trecute în <i>Contractele educaționale</i> care se încheie cu părinții).</p>
<p>Lectura</p>	<p>Reprezintă una dintre cele mai intense, mai educative și mai răspândite activități. Astfel, <i>Momentul poveștilor</i> este statuat ca moment obligatoriu, de 10-15 minute/zi. Educatoarea are libertatea de a plasa acest moment în programul zilnic al copiilor, în funcție de modul în care își gândește derularea activităților din zi, în funcție de temele abordate, de disponibilitatea copiilor, respectiv: fie la <i>Întâlnirea de dimineață</i>, fie ca moment de tranziție, fie la sfârșitul zilei sau a primei părți a zilei - înainte de masă, înainte de somn, înainte de plecarea acasă etc.</p> <p>Această activitate nu se va opri doar la lectura unui text și la câteva întrebări și răspunsuri pe marginea acestuia, ci poate conține, chiar dacă</p>

	<p>în momente/etape/zile diferite, și redarea conținutului textului citit, ca un exercițiu eficient de exprimare și comunicare, în care face dovada înțelegerii textului și unde copilul ordonează și formulează propoziții, operații în care antrenează și gândirea.</p>
<p>Proiectele și programele educaționale</p>	<p>Reprezintă activități de amploare (locale, județene, naționale, internaționale), la care a aderat unitatea de învățământ sau cadrul didactic. Conțin seturi de acțiuni planificate pe o durată determinată de timp, care să conducă pe termen lung la formarea competențelor cheie.</p> <p>Întrucât acestea trebuie realizate într-o secvență logică, planificarea acestora va ține cont de corelarea cu celelalte activități desfășurate cu copiii și de evitarea supraîncărcării. Se recomandă ca fiecare cadru didactic să desfășoare activități în cel puțin un program/proiect educațional național sau județean, specific nivelului preșcolar, în funcție de oportunitățile identificate.</p>
<p>Activitățile care privesc educația rutieră, ecologică, pentru sănătate, culturală, religioasă, financiară, educația pentru valori, drepturile copilului</p>	<p>Aceste activități intră în categoria activităților liber-alese, după cum pot intra, la fel de bine, și în categoria activităților de dezvoltare personală și/sau a activităților pe domenii experiențiale; totul depinde de tipul și tema acestor activități și de cât de bine se corelează cu tema proiectului sau cu tema săptămânală. Spre exemplificare: uneori există posibilitatea să introducem o temă din aceste domenii la <i>Întâlnirea de dimineață</i>, dacă se leagă de un eveniment relatat de copii sau dacă educatoarea găsește un pretext sau se folosește de un anumit eveniment/întâmplare pentru a aduce în atenția copiilor un nou proiect.</p>
<p>Activitățile extrașcolare</p>	<p>Reprezintă activități planificate și desfășurate lunar, cu participarea părinților și a altor parteneri educaționali din comunitate (autorități locale, biserică, poliție, agenți economici, ONG-uri etc.).</p>
<p>Activitatea opțională</p>	<p>Intră în norma cadrului didactic și i se acordă o plajă orară de 0-1 activitate/săptămână. Activitățile opționale intră în categoria activităților de învățare, respectiv a celor pentru dezvoltare personală și se includ în programul zilnic al copilului în grădiniță.</p>

	<p>Programa unei activități opționale poate fi elaborată de educatoare și, în acest caz, va fi avizată de inspectorul de specialitate sau poate fi aleasă din oferta de programe opționale avizate de ME sau de ISMB/ISJ. Activitățile opționale se desfășoară în conformitate cu prevederile legale în vigoare.</p> <p>Pentru încurajarea studiului limbilor străine, în această perioadă de dezvoltare a copilului, educatoarele pot face apel la abilitățile dobândite și atestate/certificate în perioada formării inițiale/continue și pot utiliza o serie de resurse specifice existente pe piața auxiliarelor didactice.</p>
<p>Activitatea de consiliere educațională a părinților</p>	<p>Este susținută, de regulă, de cadrele didactice în parteneriat cu consilierul școlar din CJRAE (Centul Județean de Resurse și Asistență Educațională) și desfășurată săptămânal, în baza O.M. nr. 5132/2009 și Precizărilor MEN nr. 46267/28.09.2010. Necesită o proiectare anticipată pentru perioade mai mari de timp (un semestru sau pentru intervalul dintre o vacanță și alta), pentru a asigura o comunicare constantă, promptă și eficientă cu părinții.</p> <p>Cadrul didactic anticipează atent această activitate, în corelare cu tema propusă. Pentru aceasta, se recomandă ca fiecare cadru didactic să elaboreze un portofoliu care să conțină materiale-suport pentru temele de consiliere – concepute sau preluate din diverse surse (valide și relevante).</p> <p>În același timp, fiecare cadru didactic va răspunde întrebărilor și solicitărilor uzuale ale părinților, chiar dacă acestea nu se încadrează în tema planificată. În situația în care tema propusă de părinți nu poate fi soluționată atunci când a fost formulată, din cauze variate (informații insuficiente, context educațional neadaptat etc.), cadrul didactic anunță părintele/părinții că se va documenta și va furniza răspunsurile solicitate la o dată anunțată.</p>